Պարույր Սևակ

Կայանալիք զբոսանք

Վճռել եմ հաստա՛տ,
Պիտի շո՛ւն պահեմ...
Եվ ամեն գիշեր,
Երբ միլիոնավոր հոգնած կոշիկներ
Դռան մուտքի մոտ
Լաթերի վրա մտնեն խորունկ քուն՝
Արդեն չպաշտվող տոտեմների պես,
Երբ նեղ օրերից այլևս ազատված
Մեր հագուստների կոճակները խեղճ
Ազատ շունչ առնեն մի քանի ժամով,
Ու փողոցներով երբեմն սուրա
«Շտապ օգնության» մեքենան միայն՝
Իր զույգ աչքերի ճառագայթներով
Պոզահարելով խավար ու ստվեր,-
Շանը հետ պիտի ելնեմ ման գալու,
Որ մտերմաբար ասուլիս անենք
Անդորրության մեջ կեսգիշերային,
Քաղաքի պարապ պողոտաներում:
-Իմ նախա՛-նախա՛-նախապապերի ազնի՜վ օգնական,
Գազա՛ն երբեմնի,
Այսօրվա նույնիսկ քաղաքաբնա՛կ շուն իմ, սիրելի՜ս,-

Ես նրան կասեմ,-
Քո ականջներում առայժմ չկա
Հեռախոսային լար ու լսափող,
Եվ քո բնական հոտառությունը չի չարաշահվում,
Որ իմ մշահոտ-ճենճերահոտով
Մտածմունքներիս ու տվայտանքիս նյութը որոշվի
Քիմիական ստույգ տարալուծությամբ:
(Նա պոչով օդում «այո» կգծի):
Ամենքս էլ մի քիչ շուն ենք, շո՛ւն եղբայր,
Մեր անխախտելի հավատարմությամբ
Առ Աստված:
Որին հիմա ամենքըս «Գալիք» ենք կոչում,
Եվ առ Հայրենիք,
Որ ձեր շնային լեզվով, կարծում եմ,
Կոչվում է «Ոսկոր»,
Եվ առ այն էգը, որ էգ չե միայն,
Այլ «Սեր» է նաև,
Ինչին շնային լեզվով, երևի,
Դուք «Ծուծ» եք կոչում:
(Նա պոչով գետնին «դիցուք» կգծի):
Ամենքս էլ մի քիչ շուն ենք, շո՛ւն եղբայր,
Եվ ամեն մեկս էլ մեր հաչոցն ունենք:
Եվ մինչև անգամ լույսերն են հաչում՝
Լուսամփոփների բացուխուփ բերնով.
Այս լուսազդներն են հաչում համրորեն՝
Իրենց գույների տուրևառությամբ.
Եվ հանրակառքի ուղիներն այս գույգ՝
Իրենց զնգոցի երկար կաղկանձով:
Իսկ մարդի՞կ…
Ոմանք իրե՛նք չեն հաչում.

Նրանց տեղ իրենց սրտե՛րն են հաչում՝
Կարոտի՛ բերնով ու տառապանքի՛...
Եվ կա մի հաչոց, որ լաց է կոչվում,
Կա՛, որ կոչվում է հառաչ, հեկեկոց,
Կա՛, որ կոչվում է աղաղակ ու ճիչ,
Կա՛, որ կոչվում է ծիծաղ կամ քրքիջ:
Այս վերջին հաչն է ինձ շատ դուր գալիս,
Թեպետ շատ հաճախ ինձ տեսնում ես դու
Ոչ թե խնդալիս,
Այլ դառն լալիս:
(Նա պոչով կասի մի հաստատ «այո»):
Իսկ նրանք, իմ շո՛ւն, ովքեր շա՞տ են շուն,
Իրե՛նք են հաչում, ըստ որում, գիտե՞ս,
Մենք հաչոց ունենք հազա՞ր մի տեսակ,
Մինչ քեզ ծանոթ են մի քանիսը լոկ...
Այնպես որ, շո՛ւն իմ, ամենքս էլ իրոք
Մի որոշ չափով շուն ենք, եղբա՛յրս:
Ու շուն եմ ե՛ս էլ՝ ամենքի նման,
Նրանցից գուցե այնքանո՛վ տարբեր,
Որ ես մերժում եմ պատառը ճարպոտ,
Ինձ մի ոսկորն էլ հերի՞ք-հերի՞ք է...
(Նա պոչն է տնկում՝ իբրև հարցական):
Ոնց եմ ոսկորով ոսկո՞րըս լցնում:
Աստղերից ցատկող լվեր բռնելով,
Հոգու ջրհորի ջրիմուռներով,
Ա՛յն քարաքոսով, որ «խիղճ» է կոչվում
Եվ ամենից շատ (թե անկեղծ ասեմ)՝
Ա՛յն արմատներով, որոնց մեր լեզուն
Կոչում է «ջղեր»
(Այս խոսքիս վրա, իբրև միջակետ,

Շունը կդնի մի բերան հաչոց:
Փողոցով կանցնի մի բարակ քամի՝
Զանալով ավլել ստվերն իմ ու շան:
Լուռ կհորանջի մի լապտեր աղոտ՝
Արդեն ձանձրացած ա՛յն ցուցանակից,
Ում ծառայում է տարիներ անվերջ)
Եվ զկոտոցը իմ կոշիկների
Մի պահ չի հնչի ամայության մեջ,
Որովհետև ես պիտի կանգ առնեմ
Ցուցանակների մի խմբի առաջ
Ու շանը ասեմ.
-Նայի՛ր, շո՛ւն եղբայր,
Նայի՛ր այս բազում ցուցանակներին:
Տեսնու՞մ ես, շո՛ւն իմ, պատերն էլ ունեն
Իրենց պատային ճակատագիրը,
Որ «ցուցանակ» է կոչվում մեր լեզվով:
Եվ համատարած գրագիտության
Այս աննախադեպ լուսավոր դարում,
Երբ հազարավոր տարիներ առաջ
Մեռած լեզուն էլ վերծանվում է հեշտ,
Եվ մինչև անգամ
Լուսնի հակառակ երեսն են կարդում
Ու Վեներայի
Կամ Մարսի օդը դարձնում այբուբեն,-
Մեր երկտողանոց ճակատագիրը մնում է դարձյալ
Անընթեռնելի՛ և անմեկնելի՛...
(Այս խոսքս վրա
Շունը իր ետին ոտներից մեկը կկտրի գետնից
Եվ անդաստիարակ-անկիրթի նման
Կթրջի պատի քարը սրբատաշ,

Ու մենք միասին տուն կգանք կրկին,
Որ միլիոնավոր կոշիկների հետ
Իմոնք էլ քնեն մուտքի դռան մոտ՝
Արդեն չպաշտվող տոտեմների պես,
Եվ նեղ օղերից այլևս ազատված
Խեղճ կոճակներն էլ իմ վերնաշապկի
Ազատ շունչ առնեն մի քանի ժամով)...
Իսկ շունը...
Սակայն ես դեռ շուն չունե՞մ
Եվ չգիտեմ էլ՝ արժե՞ ունենալ:
Իսկ եթե նրա ականջների մեջ
Հեռախոսային լար ու լսափող թաքցրած լինե՞ն
Ու չարաշահեն նրա բնական հոտառությու՞նը
Եվ իմ մշահոտ- ճենճերահոտով
Մտածմունքներիս ու տվայտանքիս նյու՞թը որոշեն
Քիմիական ստույգ տարրալուծությամբ:
Վճռել եմ հաստա՛տ.
Շուն չե՞մ պահելու...

20-21,26.XI.1963թ.
Երևան